

Omgevingsdienst NL

Visitatierapport

RUD Zeeland

23 en 24 januari 2024

Visitatierapport RUD Zeeland

Versie: Definitief
Datum: 11 april 2024

Inhoudsopgave

Visitatierapport RUD Zeeland	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
Sterke punten en aanbevelingen	7
Sterke punten	7
Aanbevelingen	7
Bevindingen per aandachtsgebied van het Visitatiekader	9
A. Kwaliteitsankers wet- en regelgeving	9
A1 Kwaliteitscriteria 2.2 of opvolgers	9
A2 Regionale risicoanalyse	9
A3 Uniform Regionaal VTH-beleidskader	9
A4 LHS	9
A5 BBT en LRSO	10
A6 Actualisatieprogramma vergunningen bedrijven	10
A7 BTP	10
B. Ontwikkelkracht en innovatieruimte	11
B1 Ontwikkelkracht en innovatieruimte	11
B2 Financiële middelen voor ontwikkeling en innovatie	11
B3 Investeren in informatiemanagement en digitalisering	11
B4 Ruimte voor landelijke en inhoudelijke afstemming	12
B5 Ruimte voor kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering personeel	12
B6 Betrokkenheid bij- en voorbereid zijn op wijzigingen wet- en regelgeving	12
B7 Outcome-gericht sturing	12
B8 Aanbeveling Adviescommissie VTH	12
C. Ketensamenwerking en Strafrecht	14
C1 Strafrechtelijke handhaving	14
C2 Samenspel strafrecht omgevingsdienst/OM/Politie/RIEC	14
C3 Samenwerking met veiligheidsregio, waterschap en overige (Rijks)handhavingspartners	14
C4 Ketentoezicht	14

C5	Informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling tussen ketenpartners	14
D.	Onafhankelijkheid	15
D1	Mandatering	15
D2	Afwijking van advies omgevingsdienst	15
D3	Aandachtsbedrijvenlijst	15
D4	Balans tussen onafhankelijkheid en nabijheid	15
E.	Prioritering en Uitvoeringsprogramma's	16
E1	Plaats van regionale milieurisico's, niet-inrichtingsgebonden risico's en trends in uitvoeringsprogramma's	16
E2	Kwaliteit van analyse en prioritering	16
F.	Governance	17
	Vervolgstappen	18
	Bijlage 1 – Lijst van afkortingen	19
	Bijlage 2 – Procesbeschrijving visitatie	21
	Fase 0 – Voorbereiding en zelfevaluatie	21
	Fase 1 – Visitatie	22
	Fase 2 – Opvolging en evaluatie	24
	Bijlage 3 – Instructie zelfevaluatie visitatie Omgevingsdienst NL	25
	Aanleiding en doel	25
	Doel zelfevaluatie	25
	Toelichting & instructies	25

Inleiding

Het versterken van het VTH-stelsel wordt de komende jaren vormgegeven in het interbestuurlijk programma (IBP) Versterking VTH-stelsel. Dit programma is opgesteld naar aanleiding van het rapport en de adviezen van de commissie Van Aartsen: Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur.

Als onderdeel van het IBP heeft Omgevingsdienst NL het initiatief genomen om een methodiek voor visitatie van omgevingsdiensten op te zetten. De programmadoelen met betrekking tot visitatie zijn opgenomen onder pijler 6: Monitoring kwaliteit milieutoezicht. Het doel van de visitatie is om volgens een landelijk dekkende aanpak te komen tot een continue verbetering van de uitvoering van de VTH-taken, het verhogen van bestuurlijke betrokkenheid bij omgevingsdiensten en het leveren van input voor het jaarlijkse rapport "Staat van de omgevingsdiensten". De omgevingsdiensten nemen zelf de verantwoordelijkheid om de kwaliteit waar nodig te verbeteren.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek stelt de omgevingsdienst die wordt gevisiteerd een zelfevaluatie op aan de hand van het door Omgevingsdienst NL ontwikkelde visitatiekader.

Deze rapportage gaat over de visitatie bij de RUD Zeeland (RUDZ). RUDZ is een gemeenschappelijke regeling van 14 overheden: 13 gemeenten en de provincie Zeeland (de deelnemers). Tot en met 2023 was ook het Waterschap een van de deelnemers.

De visitatie bij RUDZ is uitgevoerd door een visitatiecommissie bestaande uit de volgende personen:

1. Ronald Stevens, extern voorzitter (Stevens Consultancy/INK)
2. Henk-Jan Baakman, visitator (directeur OD De Vallei)
3. Ronald Visser, visitator (directeur OD Zuid-Holland Zuid)
4. Esther Lucas, visitator (manager Ontwikkeling en Bedrijfsvoering OD De Vallei)
5. Natasja Litjens-Zweckhorst, visitator (kwaliteitsadviseur OD Haaglanden)
6. Jan Tolmeijer, rapporteur (projectleider AbelTalent)
7. Sanne Damsma, secretaris (Omgevingsdienst NL; opgavemanager ODBN)

Op 21 december 2023 heeft RUDZ de zelfevaluatie aangeleverd aan de visitatiecommissie. De uitkomst van de beoordeling van de zelfevaluatie door de visitatiecommissie is een 'Go'. De zelfevaluatie was naar het oordeel van de visitatiecommissie voldoende leesbaar en onderbouwd met informatie in bijlagen. Er is dan ook geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een "No-Go" af te geven.

Op 23 en 24 januari heeft de visitatiecommissie van Omgevingsdienst NL een tweedaags bezoek gebracht aan RUDZ. Tijdens deze twee dagen heeft de commissie openhartige gesprekken kunnen voeren met bestuur, directie, management, medewerkers en ketenpartners van de dienst. Er zijn interviews gehouden met personen in de volgende rollen (aantal):

- Afdelingshoofden VTH (2)

-
-
- Ambtelijk opdrachtgevers (4)
 - Adviseur/staf (2)
 - Bestuurders (3)
 - BOA (2)
 - Controller (1)
 - Directeur (1)
 - Juridisch adviseurs/specialisten primair proces (3)
 - Ketenpartners (4)
 - Medewerker HR (gem. Terneuzen) (1)
 - OR-lid (2)
 - Relatiebeheerder (1)
 - Teamleiders VTH (3)
 - Toezichthouders (2)
 - Vergunningverleners (3)

Op basis van deze gesprekken heeft de commissie zich een goed beeld kunnen vormen van de dienst en antwoorden kunnen vinden op de vragen die vanuit het visitatiekader waren opgesteld.

Verificatie

Het visitatierapport is door de dienst gecheckt op feitelijke onjuistheden voorafgaand aan oplevering van de definitieve versie.

Leeswijzer

Eerst worden de uitkomsten van de visitatie samengevat in sterke punten en aanbevelingen. Daarna volgt aan de hand van het visitatiekader een beschrijving van de kern van de bevindingen. Hierbij worden per sub-thema de bevindingen van de commissie weergegeven. Het visitatierapport eindigt met een weergave van de verwachtingen van Omgevingsdienst NL ten aanzien van de vervolgstappen van de dienst.

Een lijst met afkortingen is opgenomen in bijlage 1. Verder is in bijlage 2 een procesbeschrijving visitatie opgenomen. Deze beoogt inzicht te geven in de stappen die de visitatiecommissie volgt om te komen tot haar bevindingen. In bijlage 3 is de instructie opgenomen ten behoeve van het opstellen van de zelfevaluatie door de dienst en de beoordeling ervan door de visitatiecommissie.

Sterke punten en aanbevelingen

Sterke punten

De visitatiecommissie ziet de volgende sterke punten:

1. Adequate uitvoering van VTH-taken (zie A1, B5, C, E1)

Uit de documentatie en gesprekken blijkt dat de operationele uitvoering van de VTH-taken in essentie adequaat is. Betrokken en deskundige medewerkers weten elkaar snel te vinden bij (complexe) zaken en adequaat te reageren door bijvoorbeeld een projectteam of crisisteam samen te stellen. Dit geldt tevens voor de samenwerking met de ketenpartners GGD, VRZ en Stichting Zeeuws landschap. Beperkte capaciteit en middelen vraagt wel dat betrokken partijen samen hun prioriteiten voortdurend dienen aan te scherpen en dat RUDZ niet in staat is alle geplande taken ook daadwerkelijk te realiseren (in 2022 gemiddeld 13% minder dan gepland).

2. Vraagstukken vragen om een bestuurlijk samenspel (zie B1, B8)

Directie, managementteam en de medewerkers zijn in staat om de huidige vraagstukken en de dilemma's te benoemen, die de verdere ontwikkeling van de RUD bevorderen of in de weg staan. Het plan van aanpak – *Samen naar een robuuste RUD Zeeland (2023)* – verwoordt de vraagstukken en dilemma's en biedt kansen om de verdere ontwikkeling van RUDZ mogelijk te maken. Tegelijkertijd vraagt het wél dat het bestuur hier daadwerkelijk over besluit en collectieve verantwoordelijkheid en eigenaarschap toont te samen met directie en managementteam (zie verder de aanbevelingen).

3. Stevige positie verworven in het groen (zie B4, B7, C1, C3)

RUDZ heeft in haar werkgebied de afgelopen jaren, zeker in bepaalde sectoren een stevige positie verworven, bijvoorbeeld in het groene domein. In andere sectoren vraagt een stevige positie (nog) om meer energie en inspanning van de organisatie om dit te bereiken, zoals strafrecht en water. RUDZ kan in de regio een meer initiërende en sturende rol pakken in het samenbrengen van de thema's van milieu, gezondheid en veiligheid, mits de deelnemers verder overtuigd kunnen worden. Een convenant met de ketenpartners kan hierin wellicht helpen. Overigens biedt de gebiedscongruentie met de Veiligheidsregio en de GGD binnen een provincie Zeeland eveneens een goede mogelijkheid om te komen tot een robuuste toekomstgerichte OD als een stevige regionale speler.

Aanbevelingen

De visitatiecommissie doet de volgende aanbevelingen:

1. Zet vaart achter de besluitvorming om samen een robuuste RUDZ te worden (zie B1, B3, B7 en F)

De visitatiecommissie stelt vast dat de directie en het bestuur in haar rol als collectief eigenaar van RUDZ tot op heden onvoldoende in staat zijn gebleken om de noodzakelijke ontwikkeling van de organisatie tot een volwaardige omgevingsdienst voortvarender ter hand te nemen. De ontwikkeling lijkt te stagneren, ondanks alle goede bedoelingen en intenties van de organisatie en afzonderlijke spelers. Het rapport Van Aartsen en het daaruit voorkomende IBP, en dan met name de robuustheidscriteria, bieden kansen om gewenste versnelling teweeg te brengen. De commissie constateert dat de huidige setting maakt dat de RUDZ in haar ontwikkeling stagneert, niet verder komt en kans loopt dat andere partijen mogelijk een regionale positie claimen. Er lijkt hier sprake te zijn van een vicieuze cirkel: door het 'niet robuust zijn', kan er minder worden geïnnoveerd, ontwikkeld en

uitgevoerd, waardoor de kans reëel is dat ook vertrouwen bij de deelnemers afneemt om extra middelen ter beschikking te stellen om robuust te worden.

Een samenwerking met de GGD,VRZ, PORTIZ en VNO NCW biedt kansen om het tij te keren en zo meer realisatiekracht en –macht te mobiliseren voor de toekomst. De commissie beveelt aan om het plan van aanpak *Samen naar een robuuste RUD Zeeland (2023)* te implementeren.

2. Neem de maatschappelijke opgaven als ijkpunt (zie B2, B7, C5, E2)

De commissie onderschrijft van harte de slogan: *'een schoon gezond veilig zeeland'* (Begroting 2023), maar beveelt aan dat de ontwikkeling van de organisatie RUDZ en de gesprekken daarover binnen het bestuur meer vanuit de gemeenschappelijke opgaven worden gevoerd om de individuele belangen van deelnemers te overstijgen. De huidige financieringssystematiek, de beperkte voorwaarden en moeizame gesprekken binnen het bestuur, en tussen bestuur en directie, belemmeren de daadwerkelijk progressie en de focus op de maatschappelijke opgaven (de outcome).

3. Verbeter de bedrijfsvoering (zie A1, A2, B2, B3)

De commissie heeft eveneens ervaren dat de interne werkcultuur en benoemde teleurstellingen (gebrek aan honorering van initiatieven, trage besluitvorming, gebrek aan capaciteit), maken dat het van medewerkers steeds meer energie vraagt om het geheel positief te kantelen. De organisatie is op een aantal plaatsen "murw geslagen" en de medewerkers ervaren onvoldoende collectiviteit om "het gemoed van de organisatie" ten goede te keren. Ook de afspraken die zijn gemaakt met de gemeente Terneuzen voor de ondersteuning bij de PIOFACH-taken worden hierbij als een belemmerende factor gezien. Dit staat de essentiële beheersmatige ondersteuning van de uitvoering (staf) en de ontwikkeling van de organisatie in haar geheel in de weg. Op een aantal onderwerpen wordt weliswaar voortgang geboekt, zoals de eerste stappen in het ontwikkelen van een dynamisch risicomodel, verbeterde informatiesystemen en datakwaliteit, echter de organisatie is gebaat bij een nieuw elan en het ervaren van commitment van het bestuur, directie en managementteam.

De commissie constateert dat de organisatie op haar tenen loopt om de overeengekomen taakstellingen waar te maken en dat is een risico. Daarom beveelt de commissie aan om het PIOFACH-contract met de gemeente Terneuzen (eventueel voor een gedeelte, gezien de mogelijke verhuizing van RUDZ) te herzien en te zorgen voor voldoende capaciteit en middelen om de doorontwikkeling van de organisatie mogelijk te maken. Hierbij is het van belang dat het MT als één eenheid opereert.

4. Ruim mandaat, maar trek als DB/AB lering uit casuïstiek bij afwijking van het mandaat (zie D)

De commissie stelt vast dat er op papier een ruim mandaat is, maar dat er in de praktijk nog sprake is van bestuurlijke inmenging bij de uitoefening van dat mandaat waarmee de beoogde distantie van het bevoegd gezag tot de uitvoering in het gedrang kan komen. Formeel juridisch is het mogelijk dat een bestuur afwijkt van een uitgebracht advies, maar transparantie daarover en het verantwoorden van de gekozen beslissing vragen bestuurlijke zorgvuldigheid om een geloofwaardig optreden door RUDZ te borgen. Ook is naar voren gekomen dat door het bevoegd besluiten worden genomen, waarbij onvoldoende oog is voor gevolgen voor andere taakvelden waar RUDZ voor aan de lat staat. De commissie is niet gebleken dat over deze problematiek in het bestuur als collectief wordt gesproken om hieruit gezamenlijk lessen te trekken of nadere afspraken te maken. De commissie beveelt aan om daar wel in gesprek met elkaar over te gaan, zodat deze 'afwijkende' beslissingen ook als leerpunt kunnen worden besproken in het DB/AB.

Bevindingen per aandachtsgebied van het Visitatiekader

A. Kwaliteitsankers wet- en regelgeving

A1 Kwaliteitscriteria 2.2 of opvolgers

- Met behulp van Libereaux wordt het voldoen aan de kwaliteitscriteria inzichtelijk gemaakt, gemonitord en geborgd. Op het moment van de visitatie voldoet RUDZ niet 100% aan de KC. Voor drie deskundigheidsgebieden is een actie ingezet om alsnog te gaan voldoen.
- RUDZ heeft voor haar PIOFACH-taken een contract met de gemeente Terneuzen. In de beleving van RUDZ knelt dit contract en hebben managers en medewerkers er last van, onder meer bij personeelszaken. De wens is bijvoorbeeld om een HR-manager en data-analist in huis te hebben, maar dit is tot op heden niet gerealiseerd. Men voelt een sterke afhankelijkheid van het contract en het wordt als onevenredig kostbaar ervaren.
- De commissie constateert dat er bij RUDZ zeer loyale en betrokken medewerkers werkzaam zijn. Ook managers vertellen trots over hun medewerkers. Medewerkers en teammanagers willen gaan voor kwaliteit, maar ervaren in toenemende mate druk en frustratie in de uitvoering van hun werkzaamheden. Ook wordt genoemd dat de 'warme relatie' tussen de afdelingen vergunningverlening en toezicht nog ontbreekt. Het elkaar proactief opzoeken en samenwerken is voor verbetering vatbaar.

A2 Regionale risicoanalyse

- In de zelfevaluatie wordt het risicomodel beschreven. Er is een brede risicoanalyse uitgewerkt voor de deelnemers met de prioritaire thema's: lucht, bodem en veiligheid. Deze risicoanalyse leidt tot een prioriteitenstelling op brancheniveau. Het inrichtingenbestand, bestaande uit 8500 inrichtingen is ingedeeld in vier risicocategorieën. De uitvoering van toezicht op het inrichtingenbestand is in een vijf-jaren planning opgenomen. De risico-indeling bepaalt vervolgens samen met de branche de controlefrequentie.
- De commissie constateert dat het risicomodel statisch is en nog, weinig mogelijkheid biedt om te anticiperen op actuele ontwikkelingen. RUDZ geeft daarbij ook aan dat er geen data-analist is om meer informatiegestuurd te werken en zodoende hier verandering in te kunnen aanbrengen (zie ook B3).

A3 Uniform Regionaal VTH-beleidskader

- Er is een Zeeuwsbreed en uniform VTH-beleid dat is geactualiseerd n.a.v. de OW en deze voldoet aan het landelijke kader. De VTH-werkgroep van RUDZ overlegt regelmatig met de deelnemers.

A4 LHS

- In het systeem Rx.Mission dient altijd het LHS-formulier ingevuld te worden, waarna het met een jurist wordt besproken (sinds 2021). Daarnaast is de LHS geborgd in het Zeeuws VTH-beleid en wordt het 4-ogen principe toegepast. Twee verbeterpunten zouden zijn dat LHS-rapportages kunnen worden gegenereerd uit het Rx.Mission en dat er analyses op kunnen plaatsvinden, zodanig dat deze gebruikt kunnen van de evaluatie. In enkele gevallen wordt er door de bevoegde gezagen afgeweken van de LHS. Dit is naar eigen zeggen niet op initiatief van de RUDZ zelf gedaan. Het verdient aanbeveling om hier meer transparant over te zijn en van te leren.

A5 BBT en LRSO

- In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat bij vergunningverlening het uitgangspunt de BBT is, zoals in wet- en regelgeving is vastgelegd. Er zijn geen afwijkingen bekend.
- Er wordt gewerkt met LRSO, maar voor enkele onderwerpen worden eigen voorschriften gebruikt.

A6 Actualisatieprogramma vergunningen bedrijven

- Met het programma Rx.Mission wordt overzicht gehouden op de actualiteit van de vergunningen. Door de deelnemers is weliswaar budget beschikbaar gesteld om vergunningen te actualiseren wat gebeurt op basis van ouderdom van een vergunning in relatie tot LAP/PGS. Echter, door andere prioriteiten en capaciteitsproblemen wordt het programma actualisatie nagenoeg volledig extern belegd.

A7 BTP

- In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat alle deelnemers alle basistaken hebben ingebracht. Alleen wordt er nog geen uitvoering gegeven aan ketentoezicht, omdat daar nog geen budget voor beschikbaar is gesteld.

B. Ontwikkelkracht en innovatieruimte

B1 Ontwikkelkracht en innovatieruimte

- Voor ontwikkeling en innovatie is weinig beleidskracht aanwezig binnen RUDZ. Overwegend nemen managers deel aan (ontwikkel)werkgroepen. Als er aan projecten wordt meegedaan, dan gaat dit ten koste van de reguliere capaciteit. Ook wordt sterk gestuurd op productiviteit in plaats van op ontwikkelen en innoveren; dat komt dan op de laatste plek. Medewerkers geven in de interviews zelf aan 'er ook geen ruimte voor in het hoofd te hebben'.
- Er is een plan van aanpak *Samen naar een robuuste RUD Zeeland (2023)* waarin de visie en stappen worden geschetst om te kunnen groeien naar een robuuste omgevingsdienst. Dit plan is echter nog niet bestuurlijk vastgesteld en medewerkers wachten op de besluitvorming en vaststelling door DB/AB.

B2 Financiële middelen voor ontwikkeling en innovatie

- RUDZ geeft in haar zelfevaluatie aan dat er beperkte tot geen financiële middelen voor innovatie en ontwikkeling zijn. Er is wel een budget voor opleidingskosten, kennisontwikkeling en het volgen van externe ontwikkelingen, maar dit is met name voor het bijhouden en up-to-date blijven op het vakgebied. Het budget is niet bedoeld om proactief op externe ontwikkelingen te acteren of te innoveren.
- De financiële structuur kenmerkt zich door P*Q en generieke taken. Dit wordt door RUDZ als een verouderde en complexe systematiek ervaren. Ook berust de totstandkoming van de financiering op verouderde kengetallen. Er is behoefte aan een programmatisch aanpak met individuele accenten. Het wordt nu als een last ervaren om voldoende middelen te krijgen. Ook de ambtelijke opdrachtgevers deelden dit beeld in het interview met de commissie. Dit zou volgens de commissie meer vanuit een collectieve verantwoordelijkheid gestimuleerd mogen worden.
- De ambtelijke opdrachtgevers geven aan dat de PDC te gedetailleerd is, wat gedeeld wordt door RUDZ. Tegelijkertijd neemt RUDZ volgens de commissie te weinig eigenaarschap op dit cruciale punt in de bedrijfsvoering, alsook over het contract aangaande PIOFACH-taken het niet behalen van de 1300-uur productiviteitsnorm. Daarbij is RUDZ kwetsbaar op de bedrijfsvoering en dat heeft zich de laatste tijd geuit o.a. in een minimale bezetting op de financiële functies.

B3 Investeren in informatiemanagement en digitalisering

- Het informatiemanagement staat nog in de kinderschoenen. Er is bijvoorbeeld geen I-beleid, mede vanwege de afhankelijkheid - het PIOFACH-contract - met gemeente Terneuzen. In het contract zit de ICT, maar geen I-beleid. Mede door deze loskoppeling en het gebrek aan middelen is het (nog) niet opgepakt binnen RUDZ.
- Vanwege een minimale bezetting bij financiën is er een periode geen inzicht geweest in de kosten/baten van RUDZ. Ook ontbreekt het aan toegankelijke dashboards en zijn de managementrapportages op dit moment niet betrouwbaar, mede gezien de overgang naar het nieuwe systeem Rx.Mission. Het gebrekkige inzicht is een zorgpunt voor managers; 'men vaart blind' is de ervaring.
- Ook de interne informatie-uitwisseling en terugkoppeling van/tussen MT en medewerkers wordt als onvoldoende ervaren.

B4 Ruimte voor landelijke en inhoudelijke afstemming

- Er is weinig budget en capaciteit beschikbaar om landelijk en inhoudelijk af te stemmen. De 0,6 FTE die beschikbaar is, dient onder alle medewerkers verdeeld te worden en wordt voornamelijk ingezet op de landelijke afstemming op groen en op vuurwerk. Sinds kort is er wel voor 1,5 FTE beschikbaar voor strategisch adviseurs en zij nemen deel aan de landelijke afstemming vanuit het IBP en Omgevingsdienst NL.
- Enkele jaren geleden zijn de BRZO-taken naar de DCMR overgegaan. En is de kennis verloren gegaan na deze overdracht wat voor de organisatie als een verlies van taken voelt. De kwaliteit van de relatie met DCMR met ketenpartners en medewerkers laat geen éénduidig beeld zien.

B5 Ruimte voor kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering personeel

- In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat de financiële middelen voor deskundigheidsbevordering minimaal zijn (minder dan 3%), vanwege de hoge in- en doorstroom. Het budget wordt voornamelijk geïnvesteerd in kennisbehoud, maar verdere kennisontwikkeling is nauwelijks mogelijk. Daarbij heeft de inzet van wisselende externe adviseurs en ZZP'ers heeft een negatief effect op de dienstverlening.
- De OR heeft het afgelopen jaar een kwaliteitsslag gemaakt. Ze zijn van een reactieve naar een proactieve houding gegaan, recente trainingen hebben hieraan bijgedragen. De commissie heeft in de interviews een enthousiaste OR ervaren die graag hun rol oppakt. Zij nemen steeds vaker een proactieve en kritisch meedenkende houding aan. De relatie met directeur is goed, maar OR wil eerder betrokken worden; soms formeel, soms informeel.
- Een pluspunt is dat medewerkers aangeven aan dat zij evaluatiemomenten hebben waarin zij de grotere casuïstiek bespreken met elkaar.

B6 Betrokkenheid bij- en voorbereid zijn op wijzigingen wet- en regelgeving

- In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat er op basis van ISO9001 certificatie een overzicht bestaat van al de relevante wet- en regelgeving. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd.

B7 Outcome-gericht sturing

- RUDZ rapporteert aan de deelnemers over output van de overeengekomen taken per deelnemer op verschillende manieren, zoals het wekelijkse overzicht met opgestarte zaken, de bestuursrapportage en het jaarverslag. Outcome-gerichte sturing vindt nog niet plaats.
- De wens is om bijvoorbeeld concrete gezondheidseffecten te monitoren. Mogelijk biedt samenwerking met de VRZ en GGD daar uitkomst voor in samenhang met de prioritering vanuit de provincie Zeeland in de aanpak *Robuuste Milieutaken Zeeland* om outcome gericht werken te en rapporteren.

B8 Aanbeveling Adviescommissie VTH

- De RUDZ geeft in de zelfevaluatie aan hoe zij de aanbevelingen van de Commissie van Aartsen wil opvolgen. Voor alle pijlers geldt dat er diverse voorstellen in het AB zijn geagendeerd en besproken, maar dat het nog niet tot besluitvorming heeft geleid. Het plan van aanpak *Samen naar een robuuste RUD Zeeland (2023)* is de uitwerking van een rapport met aanbevelingen uit januari 2023, waarin zowel eigen plannen als de uitwerking van de pijlers terugkomen. Voorbeelden vanuit RUDZ waarbij wel opvolging gegeven wordt aan de aanbevelingen van de

Commissie van Aartsen zijn de meer structurele uitvoering van ketentoezicht en het aannemen van een coördinator ondermijning, het participeren in het landelijke project 'drones' en het invulling geven aan Soft Skills/KC 2.3.

C. Ketensamenwerking en Strafrecht

C1 Strafrechtelijke handhaving

- Vanuit casuïstiekbesprekingen tijdens de visitatie bleek dat er weinig wordt ingezet op strafrecht. Dit heeft te maken met het gebrek aan grijze BOA's. Inmiddels is de BOA capaciteit vergroot. Er zijn ongeveer vijftien zaken per jaar, voornamelijk voor de groene taken. Voor grijze en rode taken is de inzet op strafrecht niet/minimaal

C2 Samenspel strafrecht omgevingsdienst/OM/Politie/RIEC

- Van een samenspel met het OM is geen sprake. Het OM geeft geen terugkoppeling op aangebrachte strafzaken en RUDZ waardoor er geen inzicht in het verloop van een zaak en het effect is. Dit resulteert in een verminderde motivatie vanuit de medewerkers van RUDZ om zaken aan te leveren.
- Ook met de politie wordt de relatie als onvoldoende bestempeld. Alleen op grotere zaken zoekt men elkaar op en daarbij is de ervaring niet altijd positief. Ook wordt ervaren dat de politie te snel de milieumeldingen doorstuurt. Mede gezien de lange aanrijtijden in Zeeland wordt daardoor de piketdienst als belastend ervaren.

C3 Samenwerking met veiligheidsregio, waterschap en overige (Rijks)handhavingpartners

- Vanuit de ketenpartners wordt de samenwerking met RUDZ verschillend ervaren. Vanuit de verenigingen van het bedrijfsleven is veel met RUDZ gesproken om de kwaliteit van vergunningverlening en handhaving te verhogen, wat nu als teleurstellend wordt ervaren. Er wordt samengewerkt met DCMR, waarbij de waarneming is dat er veel kennis verloren is gegaan bij RUDZ toen de BRZO-bedrijven onder verantwoordelijkheid van de DCMR zijn gevallen. Er wordt een wezenlijk verschil ervaren in kwaliteit van uitvoering tussen RUDZ en DCMR.
- RUDZ heeft samen met veiligheidsregio een risicoprofiel opgesteld. GGD gaat in de toekomst aansluiten. Echter, samenwerking daarna is niet aan de orde, aangezien het aan de individuele deelnemer zelf is in hoeverre er verdere uitwerking aan wordt gegeven. Het ontbreekt nog aan een collectieve implementatie door de deelnemers.
- Over het algemeen kan gezegd worden dat men elkaar aardig goed weet te vinden (voornamelijk op uitvoeringsniveau), maar dat de samenwerking voor verbetering vatbaar is. Ketenpartners geven ook aan dat zij zien dat het budget voor RUDZ minimaal is en dat heeft zijn uitwerking in de praktijk.

C4 Ketentoezicht

- In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat er bijgedragen wordt aan ketentoezicht als het op initiatief van gemeente, politie en/of ILT plaatsvindt. Het is binnen RUDZ niet geïmplementeerd, maar staat wel als een van de acties benoemd in het plan van aanpak *Samen naar een robuuste RUD Zeeland (2023)*.

C5 Informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling tussen ketenpartners

- RUDZ zoekt in de uitvoering proactief de samenwerking met andere omgevingsdiensten en ketenpartners. Tegelijkertijd is de RUDZ handelingsverlegen om de regie te pakken, omdat de huidige financieringsstructuur niet veel ruimte geeft. Dit wordt wel als een belangrijke voorwaarde gezien om een sterkere leidende rol te nemen.

D. Onafhankelijkheid

D1 Mandatering

- Het AB heeft een model mandaatbesluit vastgesteld dat door de deelnemers gebruikt wordt. Mandaten zijn ruim, algemeen en uniform geformuleerd, wordt in de zelfevaluatie aangegeven.

D2 Afwijking van advies omgevingsdienst

- Er zijn in de zelfevaluatie voorbeelden gegeven waarin deelnemers zijn afgeweken van het advies van RUDZ en bijvoorbeeld een gedoogconstructie zijn aangegaan. RUDZ geeft aan dat hierbij vaak economische belangen voorgaan ten opzichte van ecologische belangen. Ook is de ervaring dat deelnemers zelf aanvragen afhandelen, terwijl RUDZ gemandateerd is.
- De casuïstiek en de gevoeligheid hierover wordt herkend door de ambtelijke opdrachtgevers, maar zij geven aan de onafhankelijkheid van RUDZ niet in het gedrang komt aangezien de deelnemers eindverantwoordelijk zijn.

D3 Aandachtsbedrijvenlijst

- Voor de provincie Zeeland wordt er gewerkt met een aandachtsbedrijvenlijst en deze wordt 6-wekelijks bestuurlijk besproken. Echter, voor de gemeentelijke deelnemers bestaat deze niet.

D4 Balans tussen onafhankelijkheid en nabijheid

- Hoewel RUDZ een afgebakend werkgebied heeft, de provincie Zeeland, bestaat er een groot verschil tussen de drie eilanden; ook wel genoemd de "Zeeuwse ziekte". Dit betekent dat deelnemers per eiland elkaar goed weten te vinden, maar in mindere mate tussen de eilanden. Dit bevordert de eenheid niet. Periodiek vindt er wel afstemming plaats tussen de deelnemers en RUDZ op verschillende niveaus, zoals met de relatiebeheerders en in het deelnemersoverleg

E. Prioritering en Uitvoeringsprogramma's

E1 Plaats van regionale milieurisico's, niet-inrichtingsgebonden risico's en trends in uitvoeringsprogramma's

- Het regionaal uitvoeringsprogramma is feitelijk een optelling van veertien programma's van de deelnemers. Er wordt (nog) niet programmatisch gewerkt en er is onvoldoende ruimte in de uitvoeringsprogramma's om in te spelen op niet-inrichtingsgebonden risico's en regionale vraagstukken.
- De doelstellingen in de uitvoeringsprogramma's worden al meerdere jaren achter elkaar niet gehaald, omdat er structureel meer gepland wordt, dan dat er uitvoeringscapaciteit is, mede omdat deze capaciteit aangewend wordt voor implementatie van bijvoorbeeld nieuwe wetgeving. Uit de interviews maakte de commissie op dat dit niet altijd begrepen wordt door de deelnemers. Het verdient aanbeveling om daarin duidelijker te zijn richting opdrachtgevers (deelnemers) waarom de planning niet behaald wordt of het jaarprogramma meer aan te passen aan de beschikbare uitvoeringscapaciteit.
- RUDZ kenmerkt zich door een betrokken en positieve werkcultuur in de uitvoering. Zowel management als medewerkers geven aan dat het werk minimaal het cijfer acht moet scoren. Inhoudelijk moet het werk goed zijn aldus de gesproken medewerkers.

E2 Kwaliteit van analyse en prioritering

- In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat er volgens de notitie *Zeeuwse prioriteiten VTH 2023-2024* voor alle kleursporen prioriteiten zijn vastgesteld. Het toezicht op bedrijven gebeurt op basis van een risicoanalyse per branche vastgelegd in P*Q. Prioritair hierin zijn de thema's lucht, bodem en veiligheid.

F. Governance

- Binnen de RUDZ werken betrokken medewerkers. De commissie heeft een aantal medewerkers, zowel vanuit het primair proces, als van het management gesproken, die van het 'eerste uur' zijn. De sfeer in de organisatie is goed, men staat klaar om elkaar te helpen. Zowel de directeur als managers van het eerste uur, denken wel met weemoed terug aan de beginperiode; een tijd van opbouwen. Het werken bij RUDZ wordt vandaag de dag meer ervaren als werk dat gaat om 'de aantallen en de euro's'. (4,13)
- De commissie constateert dat de verhouding tussen DB/AB en de directie/management aandacht behoeft. Er lijkt bij sommige deelnemers sprake te zijn van een verminderd eigenaarschap voor de doorontwikkeling van de RUDZ. Mede hierdoor stagneren verschillende plannen in het besluitvormingsproces. (2, 3, 6, 12)
- De huidige plannen die er liggen om de basis op orde te krijgen en robuust te worden, komen samen in het plan van aanpak *Samen naar een robuuste RUD Zeeland (2023)*. In combinatie met het 10-jarig bestaan, lijkt er nu een kantelmoment te zijn. Zowel deelnemers als RUDZ zijn positief over de inhoud van het plan als ook het proces dat het doorlopen heeft. Vanuit de medewerkers, provincie en enkele gemeenten is er een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het plan. De commissie ziet dit moment voor RUDZ als een kans om meer in te zetten op het versterken van de relatie met de deelnemers, onder andere door bewust aandacht te besteden aan het onderhouden van de relaties, en de afstemming en betrokkenheid te zoeken in de voorbereiding van besluitvormingsprocessen en voorstellen voor de doorontwikkeling van de organisatie.

Vervolgstappen

Omgevingsdienst NL verwacht van de dienst de volgende vervolgstappen ten aanzien van de opvolging van aanbevelingen:

- De directie agendeert het Visitatierapport binnen een redelijke termijn* in het DB, publiceert het meteen daarna op zijn website en stelt Bureau Omgevingsdienst NL daarvan in kennis;
- De directie stelt ter opvolging van de aanbevelingen een verbeterplan op. Geadviseerd wordt, dit plan gelijktijdig met het Visitatierapport in het DB te agenderen. In het verbeterplan wordt aangegeven welke verbeteracties in gang worden gezet, op welke wijze, met welke resultaatdoelen en binnen welke termijnen de verbeteringen worden doorgevoerd. Het plan geeft aan met welke frequentie de voortgang van de verbeteracties wordt gerapporteerd in het DB;
- Het verbeterplan wordt binnen 4 maanden na oplevering van het definitieve Visitatierapport vastgesteld door het DB en vervolgens direct gedeeld met Bureau Omgevingsdienst NL. De dienst verleent Omgevingsdienst NL toestemming om het verbeterplan op de website van Omgevingsdienst NL te plaatsen.
- In overleg wordt door het DB en de directeur van de OD in gezamenlijkheid besloten hoe en wanneer het visitatierapport en het verbeterplan wordt besproken in het AB.

** Drie maanden na oplevering van het definitieve Visitatierapport plaatst Bureau Omgevingsdienst NL het rapport op de website van Omgevingsdienst NL.*

In het kader van de nieuwe wet op de Gemeenschappelijke Regelingen geldt ook een actieve informatieplicht voor de OD. De OD kan dit benutten om raden en Staten te informeren.

Uitgangspunt voor de opvolging van de aanbevelingen is dat de verantwoordelijkheid ligt bij het DB/AB van de dienst.

Met bovengenoemde werkwijze beoogt Omgevingsdienst NL transparantie te borgen en betrokken partijen in het VTH-stelsel -waaronder Omgevingsdienst NL zelf- in staat te stellen om vanuit de eigen positie zich op de hoogte te stellen van de voortgang. Het geeft ook de mogelijkheid in gesprek te gaan over de verbeteracties en wie welke rol daarin heeft.

Ten minste eenmaal per 2 jaar maakt Omgevingsdienst NL een overzicht van de voortgang van de verbeteracties t.b.v. de Staat van VTH.

Nadat de eerste visitatiecyclus een feit is, wordt in het kader van de reguliere cyclus bij de volgende visitatie de opvolging van de aanbevelingen c.q. uitvoering van het verbeterplan geagendeerd en besproken.

Bijlage 1 – Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBT	Best beschikbare technieken
BI	Business Intelligence
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
Bor	Besluit Omgevingsrecht
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
BTP	Basistakenpakket
DB/AB	Dagelijks Bestuur / Algemeen Bestuur
DCMR	Dienst centraal milieubeheer Rijnmond
FP	Functioneel Parket
FTE	Fulltime Equivalent
GGD	Gemeenschappelijk Gezondheidsdienst
GR	Gemeenschappelijke regeling
IBP	Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
ILT	Inspectie voor Leefomgeving & Transport
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
KC	Kwaliteitscriteria
LAP	Landelijk afvalbeheerplan
LAVS	Landelijk Asbestvolgsysteem
LHS	Landelijke handhavingsstrategie
LHSO	Landelijke handhavingsstrategie omgevingsrecht
LRSO	Landelijke redactie standaardteksten omgevingsvergunningen
MTO	Medewerkerstevredenheidsonderzoek
OM	Openbaar Ministerie
OW	Omgevingswet
P&C-cyclus	Planning- & Controlcyclus

PDCA	Plan-Do-Check-Act
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting
PORTIZ	Port & Industry Zeeland
P*Q	Price x Quantity
RO	Ruimtelijke Ordening
SPUK	Specifieke Uitkering
U&H-strategie	Uitvoerings- en Handhavingsstrategie
VRZ	Veiligheidsregio Zeeland
VNO-NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO) en het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (NCW)
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

Bijlage 2 – Procesbeschrijving visitatie¹

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen het proces dat wordt doorlopen bij de uitvoering van een visitatie bij een Omgevingsdienst. Deze procesbeschrijving is gebaseerd op de beschrijving van het conceptprogramma visitatie (Bijlage II uit de rapportage van TG/SPPS²), waarin gebruik is gemaakt van de geleerde lessen uit de visitatiemethodiek bij de veiligheidsregio's. Deze procesbeschrijving is verder uitgewerkt op basis van nadere afstemming en de afspraken zoals gemaakt tijdens de mini-conferentie van 23 september 2022.

Voor de visitaties wordt de geldende versie (zie hoofdstuk 3: Wijzigingenbeheer) gevolgd.

Fase 0 – Voorbereiding en zelfevaluatie

Startoverleg

Het visitatieproces start met een startoverleg tussen een vertegenwoordiger van de directie van de omgevingsdienst en een vertegenwoordiger van het visitatiebureau van Omgevingsdienst NL. Hierin worden de scope, inhoud en proces van de visitatie besproken en wordt de gevraagde voorbereiding (in de vorm van een zelfevaluatie) toegelicht. Dit betekent dus onder andere dat de inhoudelijke thema's van de visitatie (zie hoofdstuk 1: Vragenlijst zelfevaluatie) worden toegelicht en verkend. Afsproken wordt, wie voor de visitatie bij de betreffende omgevingsdienst als secretaris van de visitatiecommissie van Omgevingsdienst NL optreedt. Tot slot worden gezamenlijke basisafspraken gemaakt over de randvoorwaarden.

Zelfevaluatie

Aan de hand van het geldende handboek visitatie (zie hoofdstuk 3: Wijzigingenbeheer) voert de te visiteren omgevingsdienst een zelfevaluatie uit. Deze zelfevaluatie is een zelfreflectie aan de hand van de vragenlijst zelfevaluatie (zie hoofdstuk 1) en wordt ondersteund door documentatie en waar mogelijk dossiers/voorbeelden uit individuele zaken.

Het doel van de uit te voeren zelfevaluatie is dat de organisatie zelf een globaal en veelal gedeeld beeld construeert over het functioneren van de organisatie en de resultaten op gebied van de genoemde visitatiethema's en op basis hiervan sterke punten, ontwikkelpunten en verbeterkansen benoemt.

De zelfevaluatie wordt vijf weken (dan wel een in goed overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie afgesproken aantal weken) voor het visitatiebezoek opgeleverd aan de secretaris van de visitatiecommissie.

Go/No-go

De voorzitter en secretaris van de visitatiecommissie beoordelen in afstemming met de visitatiecommissie of de ontvangen zelfevaluatie voldoende inzicht geeft in het functioneren van de omgevingsdienst om als visitatiecommissie de visitatie voldoende te kunnen voorbereiden en behouden het recht voor om vóór of uiterlijk tijdens het intakegesprek mee te delen dat een verbeterde versie van de zelfevaluatie dient te worden aangeleverd (No-Go), waarna de volgende stappen (intakegesprek, visitatiebezoek) opnieuw dienen te worden gepland. Blijft deze mededeling achterwege dan betekent dit impliciet een Go voor de volgende processtappen.

¹ Handboek visitatie Omgevingsdienst NL, versie 3.1, 2 maart 2023 Hoofdstuk 2

² TwynstraGudde/SPPS (30 juni 2022). Rapportage visitatie omgevingsdiensten - Bijlage II Conceptprogramma visitatie.

Uitgangspunt hierbij is dat de omgevingsdienst en de visitatiecommissie streven naar een gedegen zelfevaluatie respectievelijk beoordeling, in het belang van de goede voortgang van het visitatieproces.

Intakegesprek

Het intakegesprek vindt vier weken (dan wel een in goed overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie afgesproken aantal weken) voor het visitatiebezoek plaats en wordt gevoerd door de onafhankelijke externe voorzitter van de visitatiecommissie en de secretaris samen met een vertegenwoordiging van de directie van de omgevingsdienst. Op basis van de ontvangen zelfevaluatie wordt in samenspraak bezien welke onderdelen van de VTH-taakuitvoering eventueel extra aandacht behoeven tijdens de interviews, en waar de inhoudelijke focus/verdieping komt te liggen. Daarnaast worden de visitatie agenda doorgenomen, waarbij zoveel mogelijk per interview het thema/onderwerp en de te interviewen personen/rollen door de secretaris worden ingevuld in het interviewschema van de concept agenda. In dit kader wordt specifiek aandacht besteed aan de deelname van bestuurders. De visitatiecommissie behoudt zich het recht voor hier tijdens de visitatie van af te wijken en functionarissen toe te voegen.

Vorbereiding visitatiecommissie

De leden van de visitatiecommissie ontvangen van de secretaris vier weken (dan wel een in goed overleg met de voorzitter van de visitatiecommissie afgesproken aantal weken) voor het visitatiebezoek de visitatiemethodiek, de zelfevaluatie en het visitatieplan incl. concept agenda (incl. interviewschema). Na het intakegesprek vindt de inhoudelijke voorbereiding door de commissieleden plaats. Hierbij worden de visitatieleden door de secretaris van de commissie gevraagd de punten die hen opvallen en/of de zaken die zij bij de visitatie aan de orde willen stellen te noteren. In aanloop naar de visitatie zijn de commissieleden geïnformeerd over de visitatiemethodiek en hebben zij een training gehad om de rol als commissielid te kunnen vervullen.

Fase 1 – Visitatie

Visitatiebezoek

Het visitatiebezoek bestaat uit een voorbereidingsdag en een visitatiedag (ook wel aangeduid als 'visitatiedag 1' en 'visitatiedag 2'). Op beide dagen is de visitatiecommissie te gast bij de omgevingsdienst en worden de nodige ruimten ter beschikking gesteld. Tijdens de voorbereidingsdag bereidt de visitatiecommissie tijdens de ochtend en het eerste deel van de middag het visitatiebezoek voor; hierbij wordt geen deelname vanuit de omgevingsdienst verwacht. Aan de hand van de thema's en de zelfevaluatie van de omgevingsdienst wordt besproken welke zaken aan bod komen, waar de focus wordt gelegd en hoe de interview gesprekken worden gevoerd. Aan het eind van de voorbereidingsdag zijn er een kennismakingsgesprek en interview(s) tussen de visitatiecommissie, de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur van de omgevingsdienst. Gedurende de tweede dag van de visitatie vinden interviews plaats. De tweede dag wordt afgesloten in een korte bijeenkomst met in elk geval de directie. Ook is er de mogelijkheid om geïnterviewde personen en verdere betrokken hierbij aanwezig te laten zijn.

Kenmerken

In aansluiting op de kenmerken van de visitatie zoals verwoord in de visitatiemethodiek³, zijn tijdens de mini-conferentie van 23 september 2022 de volgende kenmerken van het visitatiebezoek onderstreept:

- Leren, ook leren van elkaar
- Stimuleren, niet naming & shaming
- Interviews op diverse organisatieniveaus t.b.v. meervoudig perspectief op het functioneren van de organisatie
- In elke visitatie van het visitatieprogramma monitoren/bevragen op dezelfde parameters/thema's
- Doorvragen, gericht op onderbouwing
- Aandacht voor het bestuurlijk samenspel
- Transparantie.

De voorzitter van de visitatiecommissie stuurt erop om in gezamenlijkheid hieraan invulling te geven, in het belang van een gedegen visitatieproces en -rapportage.

Visitatie-agenda

In onderstaande afbeelding vindt u het format voor de agenda van het visitatiebezoek:

Agenda visitatiebezoek				
Dag 1 - Locatie: [naam en adres van hotel in nabijheid van te visiteren OD]				
Tijd	Activiteit	Ruimte	Opmerking	
09:00 - 12:00	Bespreking zelfevaluatie			
12:00 - 13:00	Lunch			
13:00 - 15:00	Voorbereiding interviews directie en bestuur			
15:00 - 17:00	Kennismaking en interviews directie en bestuur		Exact tijdstip ntb	
17:00 - 20:30	Voorbereiding visitatiedag 2 en diner		Tijdstip diner ntb	
Dag 2 - Locatie: [naam en adres van te visiteren OD]				
Tijd	Activiteit	Ruimte	Thema/onderwerp	Wie: Visitatiecommissie / OD
09:00 - 10:00	1e ronde, interview A			
09:00 - 10:00	1e ronde, interview B			
10:00 - 10:30	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
10:30 - 11:30	2e ronde, interview A			
10:30 - 11:30	2e ronde, interview B			
11:30 - 12:00	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
12:00 - 12:45	3e ronde, interview A			
12:00 - 12:45	3e ronde, interview B			
12:45 - 13:30	Lunch			
13:30 - 14:00	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
14:00 - 15:00	4e ronde, interview A			
14:00 - 15:00	4e ronde, interview B			
15:00 - 15:30	Afstemmingsoverleg visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
15:30 - 16:30	5e ronde, interview A			
15:30 - 16:30	5e ronde, interview B			
16:30 - 17:00	Voorbereiding afsluiting visitatiecommissie			Voltallige visitatiecommissie
17:00 - 17:30	Terugkoppeling en afsluiting visitatiebezoek			Voltallige visitatiecommissie / directie

³ TwynstraGudde/SPPS (30 juni 2022). Rapportage visitatie omgevingsdiensten, Hoofdstuk 2.

Rapportage

De visitatiecommissie stelt een rapportage op, daarbij geassisteerd door de secretaris van Omgevingsdienst NL. Dit wordt gedaan op basis van de zelfevaluatie van de omgevingsdienst, aanvullende documenten, de gevoerde gesprekken gedurende de visitatie én het beeld van de visitatiecommissie. De rapportage bevat een representatieve weerslag van de observaties, zowel 'wat gaat goed' als 'wat kan beter'. De zelfevaluatie maakt geen integraal deel uit van het visitatierapport. Het conceptrapport wordt ter beoordeling op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de directie. Op basis hiervan wordt door de visitatiecommissie een definitieve rapportage opgesteld. Deze rapportage wordt gedeeld met de directie van de omgevingsdienst. De directie presenteert de rapportage aan het bestuur en draagt zorg voor actieve openbaarmaking en communicatie met haar partners.

Fase 2 – Opvolging en evaluatie

Opvolging visitatie

Met het opleveren van het visitatierapport komen voor de omgevingsdienst een aantal ontwikkelthema's beschikbaar die een vorm van opvolging nodig hebben en vervolgens geborgd moeten worden. In zijn algemeenheid worden na het visitatieproces:

- verbeter- of ontwikkeldoelen geformuleerd;
- verbeter- of ontwikkelprojecten opgestart;
- verbeteringen doorgevoerd;
- verbeteringen geborgd (in processen, programma's, P&C-cyclus etc.).

De wijze waarop de omgevingsdienst dit verbeter- of ontwikkelproces inricht is aan de organisatie zelf. Uitgangspunt van de visitatiemethodiek⁴ is dat elke omgevingsdienst via de x-jarige reguliere cyclus periodiek opnieuw wordt gevisiteerd, zodat in de volgende visitatie kan worden beoordeeld hoe invulling is gegeven aan de verbeterpunten.

Evaluatie

Om de kwaliteit van het visitatieproces te verbeteren evalueert de visitatiecommissie na iedere visitatie haar werkzaamheden. Het visitatiebureau van Omgevingsdienst NL faciliteert dit. Hiervoor wordt ook input gevraagd vanuit de omgevingsdienst waar de commissie op bezoek is geweest. De uitkomsten worden als leer- en verbeterpunten gebruikt om het proces en de inhoud van visitaties te professionaliseren.

⁴ TwynstraGudde/SPPS (30 juni 2022). Rapportage visitatie omgevingsdiensten, Hoofdstuk 2.

Bijlage 3 – Instructie zelfevaluatie visitatie Omgevingsdienst NL⁵

Aanleiding en doel

Ter voorbereiding van het visitatiebezoek wordt de dienst gevraagd een zelfevaluatie uit te voeren. Dit document is bedoeld om instructie en praktische toelichting te geven ten behoeve van het uitvoeren van de zelfevaluatie en het opstellen van een zelfevaluatie.

Het voorliggende document dient als aanvulling op het Handboek visitatie van ODNL. Het is bedoeld als een levend document, zodat steeds een geactualiseerde versie kan worden uitgebracht wanneer aanpassing van de werkwijze of behoefte aan toelichting daarom vragen.

Status Handboek visitatie

Handboek visitatie versie 3.16 blijft de komende tijd gelden, in elk geval gedurende 2023. Dit is de uitkomst van bespreking in de ALV van ODNL dd. 10 en 11 mei 2023 op basis van de uitkomsten van de evaluatie van de pilotfase, zoals verwoord in de Evaluatienotitie⁷.

Doel zelfevaluatie

Het visitatiehandboek, par. 2.1 omschrijft het doel van de zelfevaluatie als volgt:

Het doel van de uit te voeren zelfevaluatie is dat de organisatie zelf een globaal en veelal gedeeld beeld construeert over het functioneren van de organisatie en de resultaten op gebied van de genoemde visitatiethema's en op basis hiervan sterke punten, ontwikkelpunten en verbeterkansen benoemt.

Toelichting & instructies

Scope zelfevaluatie

Alle in het Handboek visitatie genoemde thema's en vragen vallen binnen de scope van de zelfevaluatie.

Gewenste mate van detaillering en uitgebreidheid zelfevaluatie

Geef per vraag een duidelijk en onderbouwd antwoord. Hierbij is het in principe niet nodig in details te treden.

- Verwijs in de antwoorden naar de bijlagen (waar van toepassing).
- Zorg wel dat het zelfevaluatiedocument zelf een consistent en coherent geheel vormt. Dit betekent dat het zelfstandig te begrijpen is, dus zonder de bijlagen te hoeven raadplegen.
- Leg verbanden tussen thema's die raakvlakken hebben.
- Toon zelfreflectie en laat zien hoe en op welke onderwerpen in de organisatie wordt geleerd.
- Geef bij het beantwoorden van de vragen bij voorkeur een korte beschrijving van praktijkvoorbeelden.

⁵ Versie 20 juni 2023

⁶ ODNL, Handboek visitatie 3.1, 2 maart 2023

⁷ ODNL, Evaluatie visitatiemethodiek n.a.v. pilotfase visitatie omgevingsdiensten, maart 2023

Bijlagen zelfevaluatie

Uit de evaluatie van de pilotfase dd. 23 februari 2023 is naar voren gekomen dat het wenselijk is, de zelfevaluatie te voorzien van bijlagen.

Voeg bijlagen toe met de volgende informatie:

- Mandaat
- Begroting
- Beleidsplan
- Regionale risicoanalyse
- Voorbeeld van jaarprogramma en rapportage
- Schematisch overzicht van de overlegstructuur
- Organisatie-inrichting
- MTO

Uiteraard is het ook mogelijk naar de betreffende informatie te verwijzen door een link op te geven.

Evaluatie element

Zorg dat het zelfevaluatiedocument niet alleen beschrijft hoe het functioneert, maar ook weergeeft hoe de dienst vindt dat het functioneert. Besteed in de zelfevaluatie aandacht aan het evaluatie element; benoem sterke punten, ontwikkelpunten en verbeterkansen. Het is immers een zelfevaluatie. Benut het proces van opstellen van de zelfevaluatie om de visitatiethema's te bespreken in de organisatie.

Beoordeling of informatie voldoende is

Aan de hand van bovengenoemde elementen beoordeelt de visitatiecommissie of de zelfevaluatie de benodigde informatie biedt om de visitatie te kunnen voorbereiden en neemt op basis daarvan de go/no-go beslissing (Handboek Visitatie, par. 2.1).

Actuele thema's

Maak gebruik van de gelegenheid om in het zelfevaluatiedocument aan te geven in hoeverre een visitatiethema actueel en relevant is voor de dienst. En om desgewenst thema's aan te dragen die voor de dienst actueel en relevant zijn maar niet in het visitatiekader zijn opgenomen. Tijdens het intakegesprek kan dan worden besproken of en hoe zo'n thema in de visitatie kan worden meegenomen.

Ook kunnen vanuit ODNL via een nieuwe versie van dit document wijzigingen in het visitatiekader worden doorgevoerd, zodat het kader gericht is op de actuele en relevante thema's.

Betrokkenheid partners bij visitatie

De scope van de visitatie is de omgevingsdienst. Dit neemt niet weg, dat de visitatiecommissie van ODNL tijdens het visitatiebezoek ook bestuurders interviewt. Dit is van belang om na te kunnen gaan welk effect de (bestuurlijke) omgeving waarin de dienst functioneert, heeft op de mogelijkheden van de dienst om te functioneren en te werken aan verbeteringen en toekomstige opgaven. De commissie gaat ervan uit dat de betreffende bestuurders vooraf door de dienst worden geïnformeerd over de

visitatie. De suggestie vanuit ODNL is om het zelfevaluatie document te delen met de partners zodat zij zich kunnen voorbereiden op de visitatie.

